

CICIBAN PLANINEC IN DRUŽINE V GORAH

BORUT PERŠOLJA

Začelo se je predavnimi leti, ko so ljudje odkrili svojo tesno povezanost z gorami. Vrhovi so dobili nove dvo- nožne obiskovalce, na vznožju in pobočjih so zrasle prve planinske postojanke, okrog gorā so se spletle pajčevinaste niti planinskih poti. V zavesti ljudi so gore postale prostor čudovitih aktivnosti, ki jih danes ime- njujemo planinstvo ali gornišstvo in alpinizem.

Nedvomno so gore ves čas privlačile tudi najmlajše, vendar je bil ta pravičiji in enako skrivnostni svet zanje dolgo nedosegljiv. Šele v času pred 2. svetovno vojno zasledimo prve organizirane dejavnosti otrok v gorski naravi. Pa še to največkrat velja le za takratno mestno mladež, saj so se številni kmečki otroci vsakodnevno srečevali z gorami kot pastirji in spremljevalci odraslih pri njihovih gospodarskih opravkih v gorah.

Novo obdobje in prelomnico v organiziranem delovanju mladih pomenijo petdeseta leta, ko je bila pri Planinski zvezi Slovenije ustanovljena Mladinska komisija (leta 1956). Njej je bila naložena skrb za najmlajše člane planinske organizacije, za izobraževanje odraslih, ki bodo delali z njimi ter oblikovanje programov, ki naj omogočijo varno doživljanje gorā. Z zviševanjem živ- ljenjskega standarda, razvojem mreže vrtcev ter okre- pljenim spoznanjem, da je narava najboljša učiteljica življenja, postanejo aktivnosti najmlajših v naravi tudi sestavni del vrtčevske vzgoje otrok.

Za organiziran prvi korak v gornišstvo je poskrbela akci- ja ciciban – planinec, ki jo je Mladinska komisija pri Planinski zvezi Slovenije uvedla leta 1975. Izleti in s tem gorniške vsebine so predstavljale pomemben del vsebin programa športna značka, ki se je v Sloveniji uveljavil pred dvaindvajsetimi leti. Oba programa so izvajali v vrtcih in v planinskih društvih, ves čas pa sta imela pred seboj pomemben cilj: z igro in veseljem otrok ozaveščati in naučiti aktivnega ter zdravega živ- ljenja tudi starše oziroma cele družine. Za družinsko dejavnost so gore več kot primerne, saj vsem ne glede na starost, kondicijo ali socialno poreklo ponujajo živ- ljenje v najpolnejšem pomenu besede.

V uredništvu revije Ciciban so se lanske jesen odločili, da bi ta del življenjskih radosti podrobneje predstavili najmlajšim gledalcem in bralkam. Za pomoč so zapro- silii Planinsko zvezo Slovenije ter Zavod za šport Re- publike Slovenije. Že po prvem sestanku se je prvotna zamisel o sodelovanju pri pripravi Cici Vesele šole ter Priloge za starše razširila na celostno predstavitev družinskega gornišstva in še posebej cicibana planinca. Želeli smo spodbuditi družine, vrte in planinska društva k dodatnim aktivnostim in jim sporočiti, da nas gore pričakujejo, le pripraviti se moramo nanje in jih spoštovati.

V velikem travnu se bodo med belimi marjeticami in prvimi narcisami na obronkih gorā kot plod tesnega in

Ciciban PLANINEC

iskrenega sodelovanja predstavili rezultati našega dela.

CICI VESELA ŠOLA

skuša s prikupno in vsebinsko polno ilustracijo **Sama Jenčiča** opozoriti na pomen spoštovanja gorā. Že res, da je hoja za veliko večino ljudi osnovna spretnost, a je zanje vendarle potrebno tudi precej znanja ter izkušenj, ki nam omogočajo, da se iz gorā vrnemo zdravi, veseli in zadovoljni. **Dario Cortese** je zasnoval družinsko turo Cicikovih tako, da spoznajo vse tiste občutke, ki gorništvu dajejo posebno vrednost: čisti napor ob vz- ponu na goro, draž raziskovanja in spoznavanja skriv- nosti narave, domačnost in sproščenost ob prenoče- vanju v planinski postojanki ter doživljanje gorā v spremstvu tistih, ki jih imamo najraje in jim zaupamo. Skozi celotno »ilustrirano reportažo«, ki lahko zaživi ob vsakem družinskem izletu, pa se nevsiljivo, vendar od- ločno prepletata varnost v gorah ter prijazen in spoštljiv odnos do narave, njenih prebivalcev ter obiskovalcev.

Priloga za starše je bolj gostobesedna, saj skuša staršem ponuditi čimveč poti do zamujenih priložnosti. *Srečno v gorah* je članek, ki starše popelje v svet orga- nizirane gorniške dejavnosti pod okriljem planinskih društev in Planinske zveze Slovenije. O akciji Ciciban planinec ter osnovnih napotkih za pripravo družinskega izleta piše **Borut Peršolja**, ki še posebej poudarja, da je »cilj naše ture vrnitev domov in ne osvojitve vrha. Vrh je samo vmesni in ne končni cilj«, kar bi nam uteg- nilo priti prav tudi kot življenjska maksima.

Česa so lahko deležni otroci v vrtcu (na voljo imajo akcijo Ciciban planinec in program Zlati sonček) in kaj jim nudi narava, nam predstavlja **Marjeta Kovač**. Pouči nas, da smo mi na izletu z otroki in da moramo njihovim sposobnostim, izkušnjam in željam prilagoditi celoten izlet, kar pa nam hkrati omogoči, da smo tudi

mi bolj sproščeni, bolj radovedni in – bolj otroški, kot znamo biti sicer.

Če bi po svetu hodili z odprtimi očmi, potem niti ne bi potrebovali dodatnih spodbud in predlogov za izlete. To še posebej velja za Slovenijo, saj za vsako vasjo in ob vsaki reki najdemo gorniški cilj, le odpraviti se moramo na pot. Vstopnico za pot je tokrat namesto nas plačal **Dario Cortese**, ki nam ponuja izlet na planino Laz, na Porezen, Slavnik, Krempo in Donačko goro.

Gore knjig naj nam omogočijo podoživljanje gor, pripravo na naslednja potepanja ter seznanitev z izkušnjami drugih; v gorah so najcenejše in najučinkovitejše vzgojno sredstvo. Slovenska gorniška literatura je izvirna in hkrati dovolj vpeta v ljudsko izročilo, da nam pusti poleg strokovnega ali razvedrilnega tudi domovinski in kulturni pečat. Na knjižne vrhove sta se v navezi vzpela **Ida Mlakar** in **Borut Peršolja**.

Zlatorogovo kraljestvo, ki naj postane vseslovenska učilnica našega obnašanja ter vedenja v občutljivem gorskem svetu, nam je približala **Marjeta Ribarič**. Triglavski narodni park že z imenom zbuja spoštovanje in kuštra otroško domišljijo, z zanimivo in kajpada resnično vsebino pa nam lahko omogoči, da nekatere pravljice iz minulih dni postanejo nepozabno doživetje.

PLAKAT CICIBAN PLANINEC

s povabilom in sporočilom za aktivnosti v naravi je izdal in založil Zavod za šport Republike Slovenije. Z enotno in prepoznavno grafično podobo ter ob podpori uredništva Cicibana, Planinske zveze Slovenije ter sponzorjev celotnega projekta (Mestna občina Ljubljana in Krka) bo kar 20.000 plakatov seznanjalo najmlajše in vabilo njihove starše, naj se tako kot Cicikovi odpravijo v naravo, kjer naj uživajo, kar nam je dano, in naj iz narave odnesejo le sproščene spomine.

V mesecu maju so se v številnih revijah in časopisih pojavili članki, ki s strokovnimi napotki za odrasle sproščeno predstavijo akcije Ciciban planinec in program Zlati sonček ali s povabilom na izlet skušajo dopolniti podobo gornišstva v Sloveniji.

Dne 14. maja je bil v Tivoliju »tiskovni izlet« z obiskom otrok in mentoric planinskih skupin iz vrtca Hans Christian Andersen iz Ljubljane. Na prijaznem snidenju smo novinarjem in povabljenim gostom predstavili rezultate našega dela in jih poprosili za predstavitev v medijih. Tudi radijski in televizijski valovi so v otroških in izobraževalnih oddajah prenesli naše sporočilo in sporočilo gora: gremo skupaj v hribe, vendar bodimo previdni in prijazni do narave.

Družinska potepanja so dodatna spodbuda za najmlajše in njihove starše, saj gre za priložnostno gorniško izkaznico, ki jo najdete na zavihku revije Ciciban. Na njej je prostor za pet žigov vrhov ali planinskih koč, ki jih bo družina obiskala čez poletje. Med najbolj pridnimi obiskovalci gora bomo septembra izžrebali nagradenice, ki bodo dobili prijetne in poučne nagrade.

Za nekatere dodatne aktivnosti pa bomo poskrbeli še vsak na svojem gričku, hribu ali gori.

Planinska zveza Slovenije

- pripravlja celostno vsebinsko in grafično prenovalo akcije Ciciban planinec;
- planinska društva bodo skupaj z vrtci, kjer delujejo planinske skupine, pripravila izlete, na katerih bodo poleg otrok sodelovali njihovi starši. Namen izletov je skupna aktivnost v naravi, družabnost ter podelitev osvojenih znakov in nagrad v akciji Ciciban planinec;
- v Planinskem vestniku izhajajo članki, ki predstavljajo različne vidike akcije Ciciban planinec.

Zavod za šport Slovenije

- je izdal zloženko Približajmo naravo otrokom, ki daje

Cilj v gorah ni vedno vrh, že sama pot je zanimiva in polna presenečenj.

Nevarnostim se lahko v gorah pogosto izognemo s preudarnimi odločitvami.

napotke vsem, ki se udeležujejo aktivnosti v naravi ter izvajajo gorniške vsebine v programu Zlati sonček;

- pripravlja nakup gorniške opreme pod ugodnejšimi pogoji za vse vrtnice in osnovne šole v Sloveniji. Revija Ciciban

- drži pesti za lepo in zanimivo poletje in zbira izkaznice Družinskih potepanj za jesensko nagradno žrebanje družin.

SREČNO V GORAH

»Hoja je nepogrešljiv del zdravega načina življenja, saj je temeljna oblika človekovega gibanja, je najpreprostejša, najcenejša in zelo učinkovita dejavnost, s

katero bogatimo svoj prosti čas. Otroci na izletih preizkušajo, kaj zmorejo, doživljajo veselje in ponos ob doseženem cilju ter dobivajo zaupanje vase. Gibanje v naravi jim daje občutek svobode, hkrati pa spoznavajo lepoto narave, njeno raznolikost in bogastvo,« pravi Marjeta Kovač s Fakultete za šport.

Za redno izletniško aktivnost lahko otroka še dodatno motiviramo s sodelovanjem v dveh akcijah, ki spodbujata in nagradujeta najmlajše. To sta akcija Ciciban planinec in Športni program Zlati sonček.

Najpogostejše ju izvajajo vrtnice, kjer domujejo marljive in vesele vzgojiteljice, ki se dodatno usposabljaajo za izvajanje obeh programov. Nekatere med njimi so že pri-

Planinarjenje po tržiških hribih

Občina Trzič je letošnje prve aprilske dni, se pravi pred začetkom poletne planinske sezone, izdala informativno zloženko Planinarjenje, ki jo je v sodelovanju s planinskima društvoma Križe in Trzič in drugimi oskrbniki planinskih postojank v občini Trzič pripravil Urad za gospodarstvo občine Trzič.

»Gore in planine so ena od prepoznavnih značilnosti tržiške občine,« je napisano v uvodnem prispevku. »Vrhovi Karavank in Kamniško-Savinjskih Alp, ki se dvigujejo nad gozdnato pokrajino, so že dolgo priljubljen cilj planincev. S tržiških gora se odpira razgled na dve deželi, Kranjsko in Koroško, in tudi na dve državi, Slovenijo in Avstrijo. Toda če je bila v preteklosti meja, ki teče po grebenu Karavank, ovira za ljubitelje gora, danes ni več tako. Planinci lahko zdaj državno mejo prestopajo na več posebej določenih mestih. Planinske poti v tržiških hribih so dobro označene in zadovoljujejo tako zahtevnejše planince kakor tudi ljubitelje zanimivih

sprehodov po gozdovih in visokogorskih pašnikih. Tržiške gore pa so zaradi številnih planinskih koč in planšarij privlačne za večdnevno planinarjenje. Večina vrhov v okolici Trziča je dosegljiva tudi v zimskem času, ko s svojo višino, ki sega nad kotlinsko meglo, nudijo enkratno doživetje.«

Na zgibanki je natisnjen zemljevid hribovitega predela nad Trzičem v merilu 1:90.000 z vrisanimi planinskimi kočami in planinami, v sliki in besedi so posebej predstavljene planinske koče (tudi s telefonskimi številkami za informacije) in s telefonskimi številkami celo vse planšarije na planinah, »ki oživijo junija, živina in pastirji pa jih zapustijo sredi septembra. Skoraj na vseh planinah vas bodo postregli s kislim mlekom, skuto, žganci in masovnekom«, kot je napisano na lepi barvni in predvsem zelo informativni zgibanki, ki med drugim pred obiskom teh goratih predelov priporoča, da bi se z njimi seznanili tudi iz planinskih kart in vodnikov, od katerih nekatere navaja.

Zgibanko je mogoče naročiti v Uradu za gospodarstvo občine Trzič.

Ker smo različno pripravljeni za hojo, velja, da prvi vedno hodi najmlajši oziroma tisti, ki ima najmanj moči; slika pa tudi uči, da se v gorah pozdravljamo.

dobile naziv »mentorica planinske skupine«, druge pa se udeležujejo seminarjev v organizaciji Fakultete za šport. Ponekod akcijo Ciciban planinec samostojno izvajajo mladinski odseki pri planinskih društvih. Za slednjo velja, da ni potrebno, da je otrok vključen v organizirano planinsko skupino, saj akcija upošteva možnost družinskega gorništv. Izleti, ki jih otroci opravijo v krogu družine oz. prijateljev, so enakovredni izletom, ki jih za najmlajše pripravljajo mladinski odseki, vrtci ali šole.

Ciciban planinec je akcija Planinske zveze Slovenije. Ali ste tudi vi gore najprej videli s hrbtna svojih staršev? Tudi če ste gore odkrili šele kasneje, lahko vseeno pritrđite, da je narava največja igralnica in najbolj opremljena telovadnica. V Alpah se le redki narodi lahko pohvalijo z akcijo, ki cicibanu dovoli, da po mili volji z voščenkami ali barvicami počečka vabljivo belo stran v knjižici, jo zaznamuje s politim čajem ali preprosto odtisne žig in konča svojo zgodbo. Vse to lahko uredniči ciciban, ki mu starši kupijo dnevnik Ringa raja in se odloči za sodelovanje v akciji Ciciban planinec, ki poteka pod okriljem Mladinske komisije pri Planinski zvezi Slovenije. Dnevnik Ringa raja, ki je lahko obenem članska izkaznica cicibana planinca, lahko kupite v najbližjem planinskem društvu ali v Založbi Planinske zveze Slovenije, Dvorčakova 9, 1000 Ljubljana.

Za svojo razposajenost, vztrajnost in marljivost, ki jo bo ciciban izkazoval s stalnim priganjanjem k odhodu na izlet, bo celo nagrajen: za opravljenih pet oziroma osem izletov bo prejel našitek oziroma priponko Cicibana planinca, za opravljenih dvanajst izletov se bo lahko z babico in dedkom iz prikupne pesmarice naučil kakšno novo pesmico. Ko pa bo v malem cicibanovem nahrbtniku dovolj prostora za hrano, pijačo, kapo, roka-vice in najljubšo igračo in ko bo cicibanka stopila v svet črt in števil, takrat bosta lahko svoje vtise strnila v dnevnik Mladega planinca in tako sklenila svojo prvo organizirano pot v gore.

ŠPORTNI PROGRAM ZLATI SONČEK

poteka v slovenskih vrtcih ter v prvem in drugem razredu osnovne šole. Namen programa je obogatiti redno športno vzgojo s sodobnimi športnimi vsebinami, s privlačno likovno podobo in načinom izpeljave pa želimo navdušiti kar največ otrok, staršev in vzgojitelj ter razrednih učiteljic za sodobno zasnovano športne vzgoje in hkrati zbuditi v otroški zavesti željo, navado in potrebo po ukvarjanju s športom v vseh starostnih obdobjih.

Program Zlati sonček ni tekmovanje, temveč igra; pravi cilj ni pridobivanje medalj, ampak dejavnost sama. Pomembno je sodelovanje v dejavnosti in ne storilnost, zato je program zasnovan tako, da je vabljiv in uresničljiv tudi za manj zmogljive.

Vse naloge so strokovno utemeljene v priročniku Zlati sonček (Ministrstvo za šolstvo in šport in Zavod za šport Slovenije, 1997). Na republiški ravni skrbi za organizacijsko izpeljavo programa Zavod za šport Slovenije, na krajevni pa odgovorni za šport v občinah. Staršem so namenjene zgibanke, s katerimi jih želimo ozaveščati in jim ponuditi temeljna sporočila o tem, kako pomagati otroku, da se bo varno ukvarjal s športom, kaj narediti, da sami prilagodijo otroka na vodo ter kako se odpraviti na planinski pohod, da bo za otroka izlet prijetno doživetje.

Pomemben del programa so izleti, ki jih je v celotnem programu Zlati sonček skupaj kar petnajst in so razporejeni skozi vse letne čase. Program izletov je zasnovan tako, da ga lahko povežemo s programom Planinske zveze Slovenije Ciciban planinec. Otroci, ki v okviru Zlatega sončka (lažji A program) opravijo pet izletov, lahko v znak priznanja prejmejo od Planinske zveze Slovenije poseben našitek. Ko pa opravijo še tri izlete v programu B (skupaj torej osem), lahko dobijo še priponko. Mladinski komisiji PZS je treba poslati seznam otrok, ki so upravičeni do našitka ali priponke, Mladinska komisija pa potem pošlje priznanja.